

Edmund Joensen var so at siga eitt ómálað blað í politisku søgu Føroya, til hann var valdur lögmaður eftir longstu og drúgvastu samráðingarnar í Føroya søgu í sept. 1994.

Varðugur við hansara lögnu eginleikar gjørdust nakrir av okkum rættuliga tíðliga undir samráðingunum við fólkaflokkinn um skipan av eini borgarlígru samgongu. Skiltill var, og tað skein týðuliga ígjøgnum, at Edmund Joensen vildi ikki í samgongu við fólkaflokkinn fyrri ein hvønn prís. Men hetta segði hann ikki hart. Valdur var hin sniðfundugi vegur at undirgrava samráðingarnar so líðandi við tvörsinni, treiskni og mistonkiliggerðing av mótpartinum.

Andstygd móti Fólkaflokkinum

Ongantið var nakað positivt á lofti. Altíð vóru fólkafloksmenn illtonktir og skírdir bæði líkt og ólíkt. «Verið grótharðir – slakið ikki ein tumba», vóru afturvendandi orðini. Gamaní, at man var ósamdur. Men at blanda soverði persónligt agg og stíki uppí samráðingarnar, hetta var beinleiðis destruktiivt og ósmuligt fyrri ein og hvønn politiskan leiðara.

Ófatuligi í grundini at sita og samráðast um samstarv við ein flokk, sum man hevði eina so djúpa andstygd fyrri, hugsaði ein við sær sjálvum

Tað eydnaðist so Edmund Joensen at forpesta samráðingarnar so mikið, at stóðan gjørdist vónleys. Hóast samgonguskjal bleiv skrivað, so slitaðu hesar samráðingar bert takka veri samráðingarleiðaranum, hvørs ráðagerð móti eini borgarlígru samgongu til fulnar eydnaðist á hesum sinni.

Javnaðarflokkurin dikteraði

Tað sum síðan hendi var at kalla ein «farca». Samráðingarnar við javnaðarflokkinn gingu sum eftir ánni – onki var óført og ikki eitt ilt orð. Javnaðarflokkurin mest sum dikteraði, og Edmund játtaði og samtykti. Borgarlígu fingrarnar á fyrsta samgonguskjalinum hvurvu sum dagg fyrri sól, og Edmund smiltist.

Ideologi kundi fyrri hansara skuld vera ein býur í Kina, bara hann slapp undan hesi óhugnaliga og ræðsluegjalandi borgarlígu samgonguni

Jú, samgongan millum verkamannafylking, javnaðarflokk og sjálvstýri kom undir land. Edmund gjørdist lögmaður, hóast tað vóru fleiri sum ávaraðu móti hesum. Men hesir, sum høvdu lisið mannin av – teir vóru ov tíðliga úti. Tey flestu hildu standa væl til, bæði

Marita, Jóannes, Sámál Petur, Helena, Óli Jacobsen v.fl.

Men ikki vardi leingi til tann kærlleikin hvar, samstarvið tók at rilla og víður-skiftini gjørdust at enda ótolandi.

Eidesgaard gjørdi bart á vár 1996

Jóannes Eidesgaard gjørdi so bart á vár 1996 og javnaðarflokkurin sleit samgonguna, offícielt orsaka av ósemjuni um bygnaðar-broytingarnar hjá F. N. Christensen, men hetta var bara tað, ið fekk bikarið at flóta yvir. Samstarvið var nú komið niður á eitt slíkt støði, at ikki bar til longur at hava bara eitt nøkulunda sømugt samskipti við lögmann. Tá øll virðing fyrri leiðsluni var rokin, tá er onki eftir. So veruleikin er tann, at javnaðarflokkurin bara nýtti so bara fyrsta og besta høvi at sleppa sær burtur úr hesum uppslitandi og sálarliga undirgravandi samstarvi.

Tað sum síðan hendi verður seint gloymt í okkara politisku søgu, og man vera eindami av sínum slag.

Ein stórir meiriluti í sambandsflokkurin metti tað framvegis vera skilagott at fara undir eitt politiskt samstarv við fólkaflokkinn.

Tíknar vóru upp samráðingar, og tað gekk strúkandi, helst tá formaðurin hevði sum minst ávirkan og allar best um hann ikki var til staðar.

Men, sum ikki einaferð, so setti hann fótir í spennu, tá borgarlígru politikkar skuldi setast út í korti saman við fólkaflokkinn.

Undanfórslan fyrri at sleppa undan hesum politiska skrimli var sum vera man enn einaferð tey ríkisráttarlígu víðurskiptini, sum ikki skuldu nertast og enn minni kannast.

Tá uppskot var lagt fram um at orða samgonguskjalið, soleiðis at samgongan ikki skuldi men «kundi» kanna hesi víðurskipti rýmdi Edmund av fundi.

Samráðingarnar millum partarnar komu undir land uppá hetta orðaljóð, men Edmund var farin fornermaður til hús tíðliga um náttina.

Vanvirðing total...

Næsta vit hoyrdu var til tákna morgunsendingin, tá hann tók alt Føroya fólk á bóli og allar mest sínar egnu.

Eftir, at samgongusamráðingarnar vóru komnar undir land og flokkarnir vóru samdir skrivur maðurin út valuttan so mikið sum at ráðføra seg við flokkinn. Vanvirðingin fyrri øllum vanligum parlamentariskum spælireglum var total!

Nú kom rættuligt rumbul í. Edmund bleiv innkallaður til kreppufundar. Treyðugt kom hann, men at enda

Bjørn á Heygum: – Aftaná 4 ára «sambandsstýri» við Edmund Joensen á odda hevur tað sostatt eydnast at rudda so væl og virðiliga fyrri loysingini, at tað nú bert er ein spurningur um tíð til Føroyar gerst ein «suverenur» statur.

stakk hann høvdi inn um dyrmur í Tróndargøtu har ein skelkað floksmanning tók ímóti honum.

Ikki var hann til at vika í fyrstu atlgø. «Grótharður» sum altið. Einaferðislyndi kom sum ikki einaferð týðuliga til sjóndar. Avgerðin var tikin, og tað kom ikki uppá tal at broyta meining. Soleiðis var togast aftur og fram í tíðavís til Edmund at enda fekk stólin settan fyrri húrðina. Skrivaði hann út val, so fór hann til val einsamallur – uttan sambandsflokkinn. Hetta vóru greiðu boðini. Tá sá hann, at alt var tapt. Hesusferð var nýttuleyst at trumfa sín vilja ígjøgnum. Hann gav skarvin yvir. Valið var slept á hesum sinni.

John og Anfinn fingi sína sak fyrri

Tá hann so kom út í fjølmiðlarnar dagin eftir, og á sín fólkliga og sannførandi hátt greiddi frá, at tað ongantið hevði verið meiningin at skriva út val, og at hann onki hevði ímóti eini samgongu við fólkaflokkinn, so gjørdust falslótirnar mest sum fullkomnar. Ikki eitt á sjónleikargávur, tá tað ráddi um at bjarga egnum skinni og endurreisa sítt sonevnda trúvirði millum sjálvt tey rætttrúgvandi.

Vel – vit fóru so undir mest turbulenta samgonguskeið í nýggjari tíð. Eitt sjáldsamt fyrirbrigdið kann sigast, har samgonguleiðarin við sínum høvud-kambalótum altið var fremstur í innanhýsis politisku orrustuni ístaðin fyrri at slætta sjóg og søkja semju.

Jú, m.a. John Petersen og Anfinn Kallsberg fingi sína sak fyrri. Ein rættuligur hvøkkur var tað, tá teir tíðliga í samgonguskeiðinum fingi hvør sína uppsjón liggjandi á stólinum uppá onkran heilaspuna um, at settar vóru fram persónligar skuldsætingar um lógabrot móti lögmanni í einum hessini skrivi.

Tá teir so vísu á, at hald ikki var í slíkum pástandum um ein gjørdi sær ómak at lesa skrivið nóg væl, so mátti ásannast, at nú var nokk enn einaferð lopið framav. Soleiðis miseyndaðist so henda royndin í røðini hjá Edmundi at íbirta ófrið og elva til samgonguslit.

Skilaland at siga S. P. í Grund úr starvi

Men hesin goði lögmaður gavst ikki á hondum. Næsta ófrið var Sámál Petur. Og har var ikki givið nakað skoðbrá. Ongin møguleiki skuldi vera at draga í land og ongin mátti ána óráð. Tískil fingi sjálvt ikki næstu medarbeiðarar lögmanns nakað at vita fyrr enn leikur var lokin. Heldur ikki fekk sjálvstýrisflokkurin møguleika at greiða henda trupulleika innanhýsis, tá lögmaður, við beráðdum huga ikki kunnaði flokkinn um atlaða kvettið. Vanlig demokratisk skíðvenja er í hesum høpi uttan týðning.

Hetta fullkomuliga skilaleysa tiltak har lögmaður sum tjóvur á nátt segði Sámál Petur upp vegna eitt hessini innanhýsis rundskriv um ferðasambandið til Vágur, tók allar samgonguflokkar á bóli. Vit vóru málleysir. Vit vísu, at alt ikki ruggaði rætt millum Sámál Petur og Edmund Joensen, og at hann hevði hótt hann fyrr, men at tað kundi enda so galtið hendi vit forsvórid.

Jú, einagongdin hjá lögmanni helt fram, men tað eydnaðist heldur ikki at spreingja samgonguna á hesum sinni, sjálvt um hetta ivaleyst var endamálið.

Týðandi mál lógu framvegis fyrri framman. Umráðandi var at fáa bankamálið uppá pláss og kanska at greiða marknasamráðingar

nar við bretar. Onnur 100 mál lógu í løgtinginum og biðaðu at verða avgreidd. Fólkaflokkurin vildi m.a. av somu grund ikki venda samgonguni baki, men helst fáa hesar spurningar greiddar, soleiðis at henda samgongan kundi fáa æruna av einum heiðurligum úrsliti og harvið fara sterk út í eitt komandi val.

Men hvat ger nú hesin óútroknligi politiski forherðingur. Jú, mín sann, hann blívur sum kunnugt lokalt fornermaður, og blakrar okkum út í eitt val, beint sum vit fyrirreika okkum til mest týðandi samráðingar í nýggjari tíð

Allir hesir uppløgdu møguleikar at fáa bankamálið undir land og kanska greiða marknatrætuna vóru harvið glopnr samgonguni av hondum.

Her mátti enda galtið fyrri sambandsflokkinn. Og so var. Flokkurin fekk eitt katastrofu-val og tað av berum ólíkindum og kleyvar-skapi hjá einstøkum persóni.

Livur eina skuggatilverur

At hetta ikki fekk fylgjur og ikki hevur fingið fylgjur er heilt einastandandi og ótrúligt. Man spyr seg sjálvan um hetta er støðið og tað sum flokkurin stendur og fer at standa fyrri í framtíðini. Líkt er í øllum førum til, at steinrunna liðið enn hórar undan og neyvan mynstrar av við tað fyrsta. At politiskt hóttafall, andligt tómrúm og aldurdóms-eyðkenni við Edmundi á odda er vorðið aðaleysðkenni fyrri flokkinn sýnist so enn ikki at hava nerva stuðlarnar. Í misskiltum trúskapi móteviges formanninum haldar tey stuðla ríkisfelags-

skapinum, men ístaðin eru væl ávegis at forkoma honum.

Aftaná 4 ára «sambandsstýri» við Edmund Joensen á odda hevur tað sostatt eydnast at rudda so væl og virðiliga fyrri loysingini, at tað nú bert er ein spurningur um tíð til Føroyar gerst ein «suverenur» statur.

Sambandsflokkurin er samstundis beindur út í politiska myrkri har hann í dag livir eina lítillátta og onkisigandi skuggatilveru uttan politiska ávirkan yvirhøvd.

Hetta var avrikið hjá teimum ortodoks, sum við Edmundi Joensen ikki so mikið sum «kundu» kanna heimastýrislógina. Á henda hátt høvdu vit fingið ein harmoniskan og avbalanceraðan útvingling á Ríkisráttarlíga økinum, sum øll kundu veri tjent við.

Hevði flokkurin hóast alt verið so mikið at sær komin, at hann hevði tikið skilagóða uppskotið hjá javnaðarflokkinum um setan av eini stjórnmálannevnd til eftirtektar, so var han neyvan sokkin

Men formaðurin sýtti fyrri at taka móti tilbøðnum um at fáa upplýsingar, tá kunneleiki og vitan í hansara hugaheimi onkusvegna kundu hava skaðlig árin á óspiltu sálina.

Jú, soleiðis roynast álitis-menn, sum skulu slóða fyrri og tryggja ríkisfelagsskapin inn í næsta ártúsund!

Synd og spell, at hesin flokkur sum hevði so nógv gott í sær, skuldi fara so illa.

Bjørn á Heygum